

BIULETYN BAŁTYCKI**W I L B I**

Nr. Wilno, dnia 28 października 1932 r.

78.

T r e ś ć n u m e r u :

LOTWA.

Kronika: 1. "Pehdeja Brihdi" o polonizacji Letgalji. 2. Wykonanie budżetu w pierwszym półroczu r.b. 3. Krytyka "Pehdeja Brihdi" pod adresem dyplomatów łotewskich. 4. Rezolucje zjazdu inwalidów. 5. Rewizje i areszty wśród komunistów.

ESTONJA.

Kronika: 1. Dokoła kryzysu gabinetowego. 2. Dymisja prezesa niemieckiej Rady Kulturalnej. 3. Przesunięcie terminu spisu ludności. 4. Obniżenie stopy procentowej rolnikom. 5. Udział armji w uroczystościach 300-lecia Gustawa Adolfa.

--§--

LOTWA. Kronika: 1. "P e h d e j a B r i h d i" o p o l o n i z a c j i L e t g a l j i. "Pehdeja Brihdi" /242/: Polonizatorzy gorliwie działają nie tylko na terenie zagrożonego pogranicza w pow. ilkuskzańskim, dyneburskim i lucyńskim przy pomocy Kościoła, lecz zaczynają zdobywać ważne stanowiska w samym środku Letgalji nie tylko w miastach lecz i na wsi. Szkoła polska została założona przy samym kościele w miasteczku Agłony. Wśród uczniów niema prawie wcale Polaków. Rodzice po polsku nie mówią. Szkoła ma na celu nauczanie dzieci języka polskiego, gdyż wtedy niktby już nie zaprzeczał, że Polaków tu niema. Wynaradawianie odbywa się na bardzo szeroka skalę, lecz społeczeństwo letgalskie procesu tego nie utrudnia. Cały szereg księży nie widzi nic złego we wdzieraniu się języka polskiego do szkół i kościoła, gdyż letgalczyki, zdaniem księży, pozostają takimi samymi katolikami. Język polski podczas świąt zajmuje w kościele w Agłonach pierwsze miejsce.

W strefie pogranicznej języka łotewskiego do kościoła wcale się nie puszczą. Tak np. w kościele w Ruszonach, znajdującym się w parafji wyłącznie łotewskiej, zakonnicy Polacy z Wilna cały tydzień wygłaszali kazania po polsku. Nawet w tak odległym zakątku Letgalji, jak Jasmujże niedaleko Prejlów powstała szkoła polska, w której się fabrykuje Polaków.

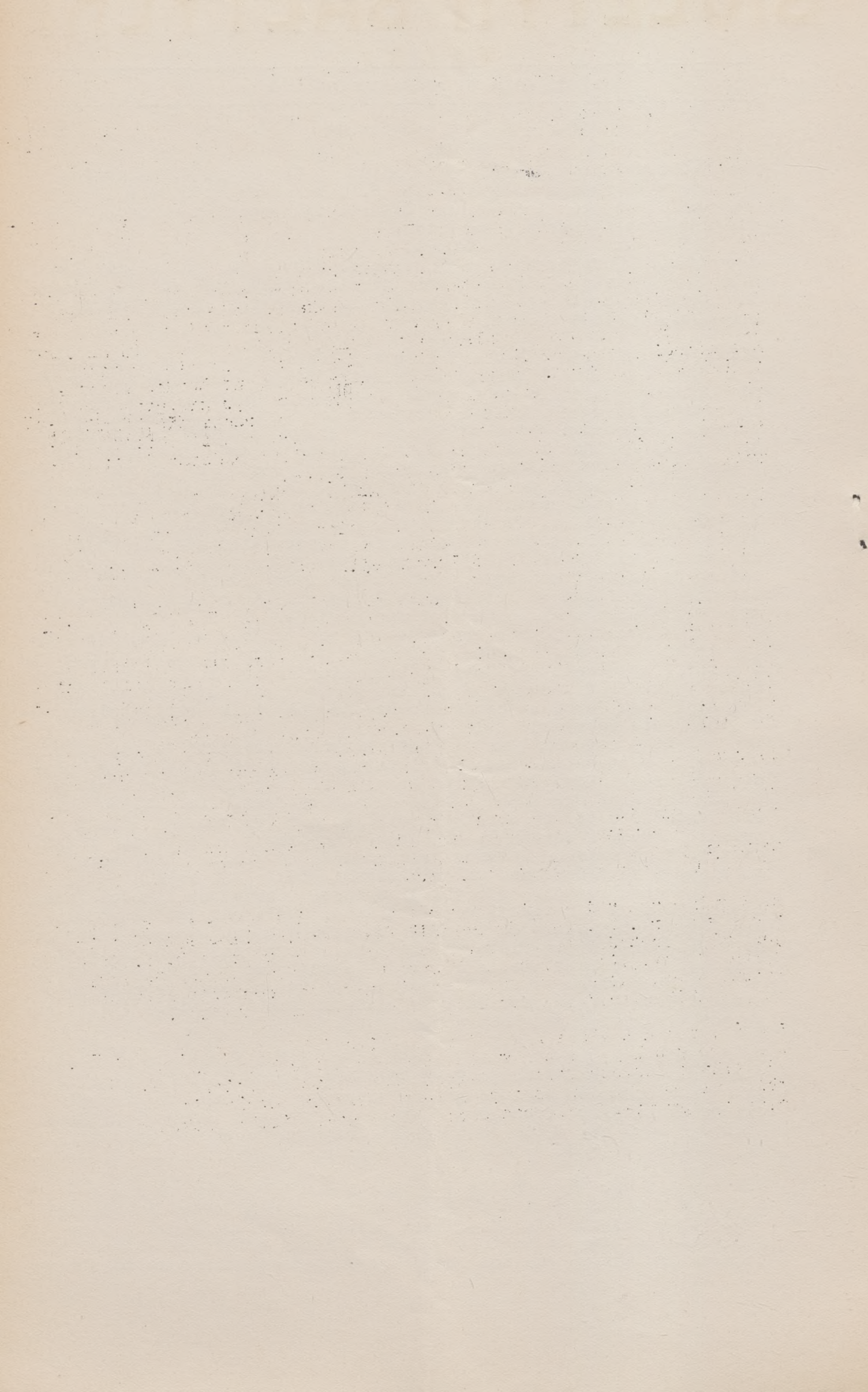
Rząd narodowy, jak wiadomo, zamknął wszystkie szkoły polskie w pow. ilkuskzańskim. Szkoły te utrzymywane były z pieniędzy, płynących z zagranicy. Ta reforma szkolna nie dotknęła jednak wcale środka Letgalji, gdzie posiew polonizatorów rozkwita. Należałoby się postarać o to, by do szkół polskich nie przyjmowano dzieci nie-polskie. Wtedy z powodu braku uczniów te szkoły same by się zlikwidowały. Taką reformę łatwoby przeprowadzić jeszcze w bież. roku szkolnym i roztoczyć nad polonizatorami ścisłą kontrolę.

Wobec rozwoju fabrykacji Polaków w szkołach i kościołach, liczba Polaków w Letgalji wciąż wzrasta. Myślą oni już o wybraniu drugiego posła Polaka na sejm. W czasie ubiegłych wyborów wystawiono w Dyneburgu drugą listę polską z ks. Zawrynowiczem na czele, któremu jedynie bardzo niewielu głosów zabrakło do uzyskania mandatu.

Statystyka wykazuje wyraźnie, że sytuacja na froncie polonizacji jest bardzo poważna i że można tu coś naprawić jedynie drogą pośpiesznych i radykalnych poczynań.

2. W y k o n a n i e b u d ż e t u w p i e r w s z e m p ó ł r o c z u r . b. "Pehdeja Brihdi" /242/: M-stwo Finansów ułożyło już wykaz dochodów budżetowych za pierwsze półrocze r.b. Przewidziano 67 milj. łt. dochodów. Faktycznie uzyskano jednak 55,1 milj. łtów. W roku ub. w tym samym czasie uzyskano dochodów 64,5 milj. łt., w 1930 r. - 82,9 milj. łt., w 1929 r. - 81,7 milj. łt.

3. K r y t y k a "P e h d e j a B r i h d i" p o d a d r e s e m d y p l o m a t ó w ł o t e w s k i c h. "Pehdeja Brihdi" /243/: Żywo jeszcze stoi w pamięci wizyta przedstawicieli t-stwa zbliżenia polsko-łotewskiego w Rydze. Wizyta odbyła się akurat w czasie, gdy miały się rozpocząć łotewsko-sowieckie rokowania han-

dłowe. Fakt wizyty polskiej mógł wzbudzić w Rosjanach podejrzenie, że dyplomacja Łotewska zaczęła się orjentować w kierunku Warszawy. W związku z tem Rosjanie podczas rokowań zbytniego pośpiechu nie wykazują.

Jednak przez ten czas nie doszło również do żadnego porozumienia z Polakami wbrew temu, czego się spodziewano i co Polacy obiecywali. Należy rychło zrewidować niekorzystny dla Łotwy traktat handlowy z Polską, jednak nic się w tej dziedzinie nie robi. Stosunki w dalszym ciągu zawieszono są w powietrzu. Naogół wynosi się więc wrażenie, że dyplomatom Łotewskim nie udaje się zająć w odpowiednim momencie należytego stanowiska.

4. R e z o l u c j e z j a z d u i n w a l i d ó w . "Pehdeja Brihdi" /242/:23 października odbyło się w Rydze zebranie inwalidów wojennych z udziałem 215 członków związku inwalidów. Zebranie rozważało m.in. sprawę zmiany konstytucji Łotewskiej. Zebranie skonstatowało, że zmiana konstytucji nie naprawi sytuacji inwalidów wojennych. Projekt zmiany wysunięty został przez osoby niezasłużone i nieuznane przez społeczeństwo. W związku z tem zebranie uchwaliło prosić zarząd i Radę związku inwalidów o zerwanie wszelkiej współpracy z grupami i organizacjami wojskowymi, które popierają żądanie zmiany konstytucji.

5. R e w i z j e i a r e s z t y w ś r ó d k o m u n i s t ó w . "Jaunakas Zinas" /244/:Łotewska policja polityczna dokonała całego szeregu rewizyj wśród komunistów. Aresztowano przytem 20 osób. Ze znalezionych dokumentów wynika, że aresztowani utrzymywali ścisły kontakt ze znajdującą się w Moskwie centralą Łotewskiej partji komunistycznej, otrzymując od niej rozkazy i pieniądze na akcję komunistyczną. Wśród wykrytych dokumentów znajdują się okólniki centrali, korespondencja, protokoły posiedzeń, listy płac i nielegalna literatura.

ESTONJA. Kronika:1. D o k o ł a k r y z y s u g a b i n e t o w e g o . "Siegodnia" /298/:25 października prof.Uluots w dalszym ciągu prowadził rokowania w sprawie personalnego składu gabinetu i programu nowego rządu. Rokowania odbywają się pomyślnie, aczkolwiek niewszystkie trudności zostały pokonane. Prof.Uluots uważa, że cała działalność nowego rządu winna się opierać na trzech zasadach: 1/utrzymanie kursu korony estońskiej; 2/osiągnięcie równowagi budżetowej; 3/ożywienie eksportu.

2. D y m i s j a p r e z e s a n i e m i e c k i e j R a d y K u l t u r a l n e j . "Siegodnia" /298/:Prezes niemieckiej Rady Kulturalnej w Tallinie Koch opuścił zajmowane od 7 lat stanowisko.

3. P r z e s u n i e c i e t e r m i n u s p i s u l u d n o ś c i . "Päewaleht" /293/:Z braku środków przesuwano się spis ludności z roku na rok, aczkolwiek informacje osiągnięte w ubiegłym spisie są zbyt przestarzałe, by mieć całokształt ruchu ludności.

Państwowy Urząd Statystyczny zamierza w najbliższym czasie poruszyć tę kwestję, należy jednak się spodziewać, że następny spis ludności odbędzie się dopiero w r.1940.

4. O b n i ż e n i e s t o p y p r o c e n t o w e j r o l n i k o m . "Päewaleht" /293/:Zadłużenie rolników wynosi ogółem 375.000 koron.

Rząd projektuje obniżyć stopę procentową na r.1933 do 1 lipca 1934 - do 2%.

5. U d z i a ł a r m j i w u r o c z y s t o ś c i a c h 3 0 0 - l e c i a G u s t a w a A d o l f a . "Päewaleht" /293/: Szwecja ze względu na zbliżający się jubileusz poświęcony Gustawowi Adolfowi zaprosiła przedstawicieli armji estońskiej, by wzięli udział w uroczystościach obchodu 300-lecia.

